

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

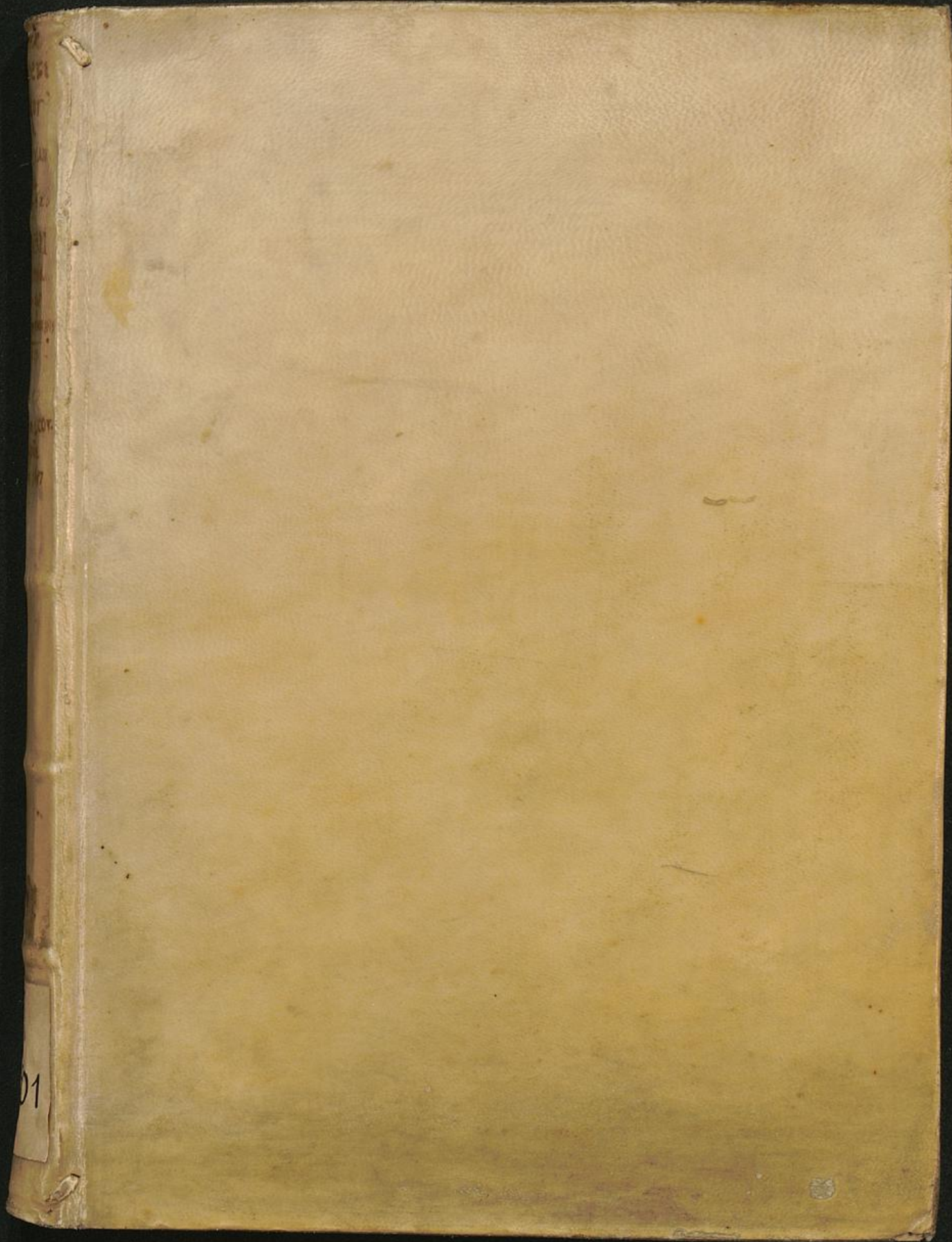
Universitätsbibliothek Paderborn

Vetvstissima Inscriptio Qva L. Cornelii Scipionis Elogivm Continetvr

Sirmond, Jacques

Romae, 1617

urn:nbn:de:hbz:466:1-11033

NIII. 40. Th. 4907.

Handwritten text in a cursive script, likely a library stamp or inventory record, located in the upper center of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to contain several lines of information.

Ex Legato Celmi Principis FERDINANDI, Ep^o
Paderb: et Monaster: Anno 1683.

VETVSTISSIMA
INSCRIPTIO
QVA

L. CORNELII
SCIPIONIS

ELOGIVM CONTINETVR

Romæ nuper reperta, & doctis
explicationibus illustrata.

ROMÆ, Ex Typographia Bartholomæi Zannetti. MDCXVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

VETVSTISSIMA

INSCRIPTIO

QVA

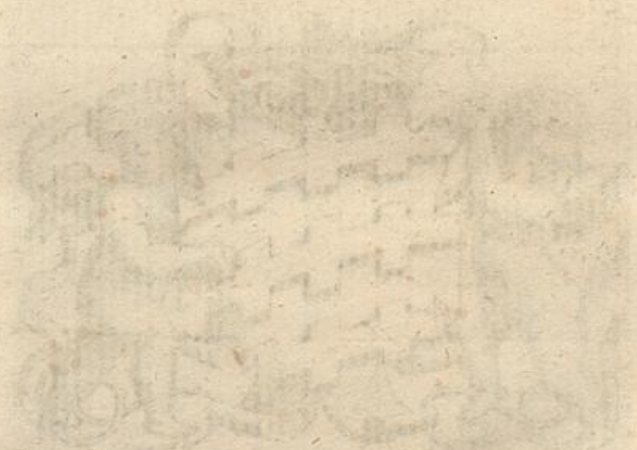
L. CORNELII

SCIPIONIS

ELOGIUM CONTINETUR

Roma nuper reperta, & doctis

explicationibus illustrata.

ROMAE, Typographia Bartholomaei Trattini, MDCCXV.

IN BIBLIOTHECA PADERBORNENSIS

**Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. M. Sac. Palatij
Apostolici.**

Cesar Fidelis Vicesgerens.

**Imprimatur. Fr. Gregorius Donatus Rom. Magister, &
Reuerendiss. P. Fr. Hiacynthi Petronij Sac. Palatij
Apost. Magistri Socius, Ord. Prædicatorum.**

Epigramma.

Floruit hoc olim virtus tua viuida saxo
Scipio, sed longa nocte sepulta fuit.
Nobilis Interpres Mundo tua facta renarrat,
Et iubet ex atra surgere morte decus.
Hoc duce nunc iterum post inuida fata resurgis.
Quod tibi tempus edax abstulit, ille dedit.

Epigramma.

Credidit inscripto producere marmore vitam
Scipio: sed vitam mortua saxa negant.
Rursus ab ingenio longos sibi destinat annos;
Hanc Romana tibi dant monumenta fidem.
Componas antiqua nouis si marmora chartis;
Has nasci, dices, illa docere mari.

Epigramma.

Nulla fides oculis, semeso in marmore cerne
Qualia, si nescis secula nulla dabunt.
Pars quota Scipiadum hic? Primæ incunabula linguae
Admirare, nouos dat sibi Roma modos.
Ne contemne. rudi taceat, vel marmore, quanta
Fatur in eximio, quem tibi rara Duce.

Disthicon.

Debile principium Romana respice linguae.
Hic se miratur Roma diserta rudem.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO³
ET EXCELLENTISSIMO
DOMINO
ANTONIO MARIAE
MARCHIONI
SALVIATO.

FRANCISCVS AVGVSTINVS.

Felicitatem.

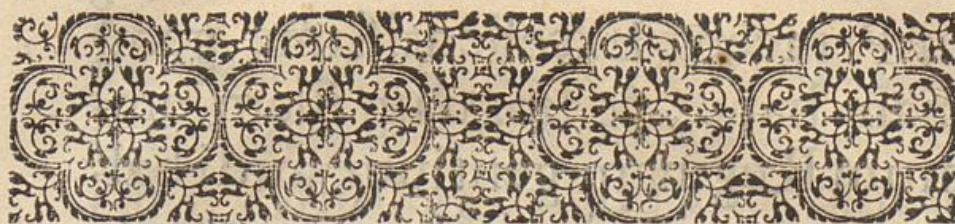

I Dominis offerre munus aliquod licet, hanc ego nascentis latinitatis inscriptionem, cum explanatione viri Doctissimi, dignam puto, quæ tibi deferatur à me: qui, & iam diù in eo sum dies, noctesque totus, vt nomini seruiam tuo, & antiquorum hæc

A 2 vesti-

vestigia relego tam obseruate, vt
quasi gemmas vnionesque conse-
cter. Mihi ergo diligenter omnia
scrutanti, & perquirenti venit ali-
quando tandem in manus e visce-
ribus antiquitatis effossus lapis ne
dicam, an lapillus, & gemma the-
sauris Arabum anteferenda? quæ
cum diu multumque inter rudera,
urbisque parietinas latuisset, ad ex-
tremum eruta ne agnoscebatur qui-
dem pro gemma priusquam Iaco-
bum Sirmondum e sodalitate Iesu
virum insignite doctum, & littera-
turæ cuiusdam remotioris appri-
mè gnarum nancisceremur, qui du-
ctus in rem præsentem de lapidis
pretio iudicauit. Censuit hæc es-
se incunabula quædam Romanæ
linguæ: quæ sic habuit suas ætates,
ac progressiones quemadmodum ha-
buit imperium. Intuere igitur etiã

tu Princeps Excellentissime gem-
mam hanc , & linguam illam om-
nium Reginam gentium, audi bal-
butientem in Cunis, & vagientem .
Id si tibi gratum fuisse intellexero ,
næ ego conijciam, hoc munusculo
tibi etiam in posterum oppignera-
tam esse industriam meam , quæ
qualiscumque tandem illa sit , ali-
quot iam annos fidelem institutio-
ni tuæ operam nauat . Vale .

EXEMPLVM INSCRIPTIONIS

HONCOINO·PL·OIRVME·COSENTIONT·R
 DVONORO·OPTVMO·FVISE·VIRO·
 LVCIOM·SCIPIONE·FILOS·BARBATI
 CONSOL·CENSOR·AIDILIS·HIC·FVET·A
 HEC·CEPIT·CORSICA·ALERIAQVE·VRBE
 DEDET·TEMPESTATEBVS·AIDEMERE TO

*Lapis est Priuernati similis, sed durior multò, ea forma,
 qua heic expressum damus, longitudine palmorum V.
 uncularum IV. latitudine palmor. II. uncular. X.
 Incisi characteres rudes sunt, atque inaequales, quem-
 admodum delineandos ad amussim curauimus.*

ANTIQVAE
INSCRIPTIONIS
QVA L. SCIPIONIS
BARBATI F.

EXPRESSVM EST ELOGIVM,

Explanatio.

FFOSSA est altero ab hinc anno
Romæ ad portam Capenam hæc
inscriptio: quæ quòd interpretem
fortasse nacta non sit, hæctenus
neglecta, & sine honore iacuit: à
nonnullis etiam, quos merito ri-
deas, barbari sequiorisq. sæculi suspicione damna-
ta est. Mihi verò, nisi mea me fallit coniectura,
egregium hoc monumentum, nulli omnium quæ
Romæ sunt vetustate concedere, atque inter præ-
cipua memorabile videtur. Quod vt tute, lector,
mecum sentias, vbi sinceram eius sententiam ex-
pressero, res ipsa vt spero persuadedit. Sic enim
legendam censeo.

8 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

Hunc unum plurimi consentiunt Romæ

Bonorum optimum fuisse virum

Lucium Scipionem . filius Barbati

Consul, Censor, Aedilis hic fuit.

Hic cepit Corsicam Aleriamq; urbem,

Dedit Tempestatibus ædem merito.

Lib. 9.

Nunc ergo suam ipsa, ut vides, prodit ætatem: Nam cum L. Scipionem, cuius elogium continet, Barbati filium vocet; Barbatum autem in Scipionum familia unicum sciamus fuisse Cornelium Scipionem Barbatum, qui anno V. C. CDLVII. Comitia Consulium creandorum causa Dictator habuit, & anno insequente Pontifex Maximus ædem Concordiæ, Liuius teste, dedicauit: reliquum est, ut ad proxima omnino tempora inscriptionem hanc referamus; atque adeo Duiliana ipsa, quæ vetustatis nomine præ omnibus hodie celebratur (si tamen hæc verè illa est antiqua, & non alia potius interpolata, priorisque loco, ut fama est à posteris restituta) nihilo recentior esse fateamur. cum Duilij victoriæ naualis, cuius honori columna illa rostrata posita est, in annum inciderit ab vrbe condita CDXCIII. quem annum qui excepit, is L. Scipionem Consullem vidit, & res ab eo in Corsica gestas, quæ hoc elogio commemorantur:

Iam æuo illi, hoc est prisco, & antiquo sæculo congruere obsoletam vocum literarumque formam,

nam, quæ tota cernitur inscriptione, quis neget? Quamquam vox quidem in ea nulla est, si Duonum excipias, quæ latina prorsus, & vsitata non fit. *Duonum* autem pro bono ab antiquis dici solitum, auctor est Festus, apud quem etiam in Topper, *Duona ad naues portare* vetus scriptor ait, pro eo quod est *Bona portare*; & in Carmine Saliari *Duonus ceruses*, vt grammatici exponunt, Bonus est creator. Hac igitur voce dempta, reliquæ omnes vulgo notæ sunt, sed à communi tamen vsu remotæ, vel orthographiæ dissimilitudine, vel inepto, vt videtur, discrepantium casuum nexu, & coniunctione, vel denique inusitata duarum maxime literarum forma, & character. Ceterum hæc omnia, vt ostendam, non exoticam barbariem, sed Romanam vetustatem illam redolent, quam dixi.

Atque vt hinc potissimum exordiar, / istud vncinatum, & P ad F I Græcorum instar semiclausum, in alijs etiam eiusdem æui monimentis, nummis scilicet, tabulisque æreis videre est, & à nobis ipsis vtriusque olim exemplum in priuernatis lapidis fragmento, in quo APPIOS CONSOL inscriptus legebatur, animaduersum meminimus. Rursum quod O, pro V, passim exhibet in HONC, COSENTIONT, LVCIOM, & alijs, non opificis errore, vel in-scitia, sed ex eo prorsus veterum more factum est,

quo

10 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

Lib. I. cap. 4.

v. Publici.

quo hæc inuicem, Fabio teste, permutabant, vt *Hecoba*, *Notrix*, & *Dederont*, probaueront. Eodemque modo quia pro V, longa nunc OI, nunc OE vsurpabant; hinc est, quod OINO, pro VNO, scriptum est, & PLOIRVME, pro plurime; sicut in alia inscriptione Alatrina *coirauit*, pro *curauit*, & in Siliorum plebiscito apud Festum oitier pro vtier. At vero V contra, I loco scribere, vt PLOIRVME, OPTVMO, vsque adeo Romæ ab antiqua consuetudine inoleuerat, vt quod Optimus, Maximus mediam I literam, quæ veteribus V fuerat, acceperint, Caij primum Cæsaris inscriptione factum ferant. Ita quod E similiter, I quoque locum occupat in PLORIVME, FVET, DEDET, TEMPESTATEBVS, & MERETO, prisca itidem vetustatis est indicium, vel Duilianæ columnæ argumento, in qua *exemet* pro *exemit*, & *Cepet*, pro *Cepit*, aliaque id genus visuntur: & inscriptionis eiusdem Alatrinae, in qua hæc inter alia scripta sunt: OB HAS RES SENATVS FILIO STIPENDIA MERETA ESE IOVSIT. Quibus in verbis aliud præterea extat in ESE, & IOVSIT antiquæ scripturæ vestigium, quod in hac quoque nostra in FVISE, & in Duiliana inscriptione in CLASES impressum est; cum simplici S hæc omnia scribantur, quæ gemina solemus: quia, semiuocales, vt idem Fabius obseruat, non geminare

Lib. I. cap. 7.

nare diu fuit vetustissimi moris. Denique si cetera percurras, nihil est omnino, seu literarum formam spectes, seu variam illarum inter se permutationem, quod temere, aut casu positum, & ab illo, quem dixi priscæ antiquitatis fonte ductum non sit. Restat ergo, ut de verborum nexu & iunctura dicamus, in quo vereor ne difficilius sit persuadere. Quis enim Romæ umquam ita locutos putet, *Lucium Scipione, cepit Corsica, Dedet aide?* aut quis cetera fere omnia, quæ ad eum modum vix cohærent, latinæ linguæ legibus aduersari, & solœcismis scatere non censeat? Verum hic tu mihi, lector, paulisper, ut ait ille, sustine patientiam, & vide num quod vitio erroriq. imputas,tribuendum sit potius vetustati. Quid enim? an contra grammaticæ leges scriptum dici potest, quod eius artis usum, & leges omnes antecessit? Grammatica olim Romæ, ut Suetonius De Illustr. Græmat. Tranquillus testatur, ne in usu quidem erat; rudi scilicet, ac bellicosa ciuitate, armis potius quam liberalibus disciplinis vacante. Primusque, ut idem opinatur, eius artis studium in urbem intulit Crates Mallotes, Attali Reges legatus, inter secundum, & tertium bellum Punicum, hoc est annis post Scipionem Barbatum supra centum & viginti. Ad id tempus, grammaticæ regulis nondum constitutis, vna Romæ loquendi scribendique lex erat populi consuetudo. Quæ quoniam continuo in
motu

12 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

motu varia erat, & subinde mutabatur; Ita Romanæ tum linguæ magnas fieri necesse fuit mutationes; mirum ut proinde non sit, vel Saliorum carmina vix tandem Sacerdotibus suis satis intellecta fuisse, quod Fabius affirmat, vel Polibij ætate, ut ipsemet narrat libro tertio: ægre etiam ab antiquitatis peritissimis potuisse explicari verba fœderis, quod Romani primum cum Carthaginiesibus post exactos Reges pepigerant. Non ergo si quid est in ista inscriptione, quod aures nostras accuratis Grammaticorum præceptionibus assuetas offendat, id tamquam à recte loquendi, scribendiq. legibus abhorrens illico damnandum est. Sed illius potius ætatis agnoscenda conditio, quæ nullis adhuc erudita magistris cum scriptores nondum ullos haberet, quorum exempla sectaretur, in primis quodammodo linguæ suæ cunabulis balbutiebat. Posthæc enim secuta est artis disciplina, elegantissimorumq. auctorum imitatio, quæ rudem linguam perpoliuit, breuiq. ad eam perfectionis dignitatem perduxit, quæ florente Republica viguit, stetitque, quamdiu Romana res stetit. tum exinde cum imperio ipso sensim deflexit: & quod in ædificijs, ceterisque rebus accidere solet, per eosdem gradus, & incrementa quibus adoleuerat, reuocata, pristinam rursus ad infantiam, balbutiemque redacta est.

Atque hæc quidem ita disserui, quasi in confesso

fesso esset, latinitatis leges, neque in hac Inscriptione seruatas, neque illo sæculo eas fuisse, quæ postea fuerunt. Quid si contra nihil in ea esse contendamus, quod grammaticorum placitis repugnet, totamque istam, quæ admirationem parit, vitiosæ orationis speciem, ab eadem ipsa, quam in ceteris ostendimus, pronuntiandi, scribendique antiqua consuetudine natam esse? Enimvero si rem propius intueare, animaduertes profecto, ea quæ in hoc genere reprehenduntur, omnia ferme vnius M literæ defectu in extremis aliquot vocibus laborare. Hanc autem vt exilis & obscuri cum dictiones claudit soni, nec enuntiari, nec scribi olim solitam, tum maxime, cum insequentium dictionum à vocali erat initium; atque hoc ^{Lib. 9. cap. 4.} more, quod Fabius itidem obseruat, *die hanc*, non *diem*, scripsisse Censorium Catonem, quis nescit? Fac igitur quod Catonis ætate tum fiebat, cum proximæ dictiones à vocalibus inchoabantur, id L. Scipionis rudiori adhuc æuo fieri consueſſe qualecumq. illarum esset initium: atque vbi M litera in eius elogio expressa non est, expressam puta, vt OINOM, DVONOROM, OPTVMOM, VIROM, legas, & L. SCIPIONEM, itemque CEPIT CORSICAM, ALERIAMQVE VRBEM, & DEDET AIDEM: iam salua, atque integra erunt omnia, nullæ paraptoses, nulla vocum absona connexio, nihil deni-

14 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

denique quod Criticorum amussim censuramque reformidet.

Sed de inscriptionis verbis totaque illorum compositione sat multa. Nunc autem paucis quid illa rerum nos doceat (docet autem sane permulta,) consideremus. Primum enim acceptum huic ferant necesse est Romanæ historiæ studiosi, quod Scipioni Barbato Filium fuisse docet, cum Barbati Filium ij, qui Romanorum stemmata describunt, nullum prodant. Nos vero huius admonitu L. Scipionem, non illum sanè, qui anno CDLV. Consul factus, in Hetruria, ut Liuius narrat, non in Corsica rem gessit; sed alterum anni CDXCIV. Consulem, Barbato patre natum didicimus. Hic enim est, quem de Corsis, Sardisque, & Poenis proximo post anno triumphasse notant tabulæ Capitolinæ, cuiusque in Corsica victoriæ in Epitome Liuiana, & apud Florum, Eutropium, Orosium, & alios crebra est mentio. Ac nequis ambiguo locus esset, Aleriam quoque claram olim eius insulæ urbem, Sullana posthæc, ut Plinius scribit, Colonia nobilitatam, à Scipione captam tum fuisse, Zonaras, vel Dio potius apud Zonaram testatur: etsi Valeriam pro Aleria vocat; sed mendosi Codicis vitium, ut hoc illi etiam inter cetera debeamus, corrigit Inscriptio. Et quamquam dissimulandum non est L. Scipionem hunc, qui de Corsis triumphum egit, Lucij Filium in fastis appell-

Lib. 10.

Lib. 3. cap. 6.

pellari, Scipionem autem Barbatum à Liuiio Publium dici non Lucium: nemo tamen est, qui non ^{Lib. 9.} intelligat facilius fuisse, vt vel in tabulas Capitoli-
nas, vel in Liuij Codicem error irreperet, quàm
vt inscriptionis huius, quæ L. Scipionem Barbati
filium facit, in dubium vocari fides queat.

Quale porro est, quod eadem L. Scipionis Cen-
suram (vt de ædilitate nihil dicam) commemo-
rans, simul nos quomodo restitui Capitolinæ ta-
bulæ debeant, admonet, docetque C. Duillij anno
CDCXCV. in censura collegam Lucium hunc
Scipionem fuisse, quem ex eâ tabulæ tribus tan-
tum extremis literis designant? Scio aliter doctif-
simo viro, & Romanæ historiæ peritissimo visum
Onufrio Panuinio, qui Cn. Scipionem Asinam su-
spicatus est. At vero assentiri ne possim facit, par-
tim quòd L. Scipionis censuræ, quam ab eo ge-
stam probat inscriptio, locus in fastis nullus erit,
nisi hic concedatur; partim quod si Cn. Scipio
Censor cum Duillio fuisset, vt placet Onufrio,
prælati illi haud dubiè in Fastis esset, cum prior
quoque in Consulatu, quem biennio ante vna-
gessit, nominetur. Lucius autem noster cur Dui-
lio in Censura postponatur, in promptu causa est,
quòd Consul quoque post illum fuisset. Quare
supplere sine fūco ex inscriptione nostra licet,
quod in tabulis Capitolinis eo loco desideratur.

De Tempestatum autem æde quid dicam? siue
illa

16 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

illa est ædes Tempestatis, quam P. Victor in prima urbis regione, cui à porta Capena nomen, locat, siue alia vsquam ab hac diuersa, quod mihi ægre persuaserim, quis nisi in hoc lapide legeretur, non eius ædis conditorem ignoraret? Causam quidem cur Tempestati data sit ædes, exortam in mari Corsico tempestatem fuisse significat Ovidius, nec obscuri eius sunt versus è VI. Fastorum,

*Te quoque Tempestas, meritam delubra fatemur,
Cum penè est Corsis obruta classis aquis.*

Sed quam multos hæc ipsa Corsicæ procellæ commemoratio, dum afflictæ classis ductorem, ædisque auctorem quærunt, in errorem induxit? Nam fuere, qui ad Claudium Neronem anni D L I. Consulem, cuius atrox, & naufragio proxima, tempestas à Liuiο describitur, referendum censerent: alij rursus Marcello, alij Metello, friuolis omnes ducti rationibus tribui maluerunt. Quibus nimirum si elogium hoc legere licuisset, numquã dubitassent, quin ex illius verbis petenda esset Ovidianorum versuum interpretatio.

Et tot igitur hisce nominibus in lucem prodire tam illustre monumentum intererat, & ipsius in primis, cuius laudes exequitur, L. Scipionis, quem bonorum ætatis suæ virorum optimum in tenebris perpetuò iacere par profecto non erat: & tamen apud alios quidem scriptores hoc eius virtutis præconium frustra queras, ita de illo silent omnes,

Lib. 30.

nes, cum P. Nasicam ex eadem gente centum ferè post annis optimum virum Senatus sententia iudicatum, dignumque, qui Magnæ Matris simulacrum exciperet, habitum, plurimi literis prodiderint; & in Atilij Calatini sepulcro non dissimile incisum elogium Cicero ipse in Catone non fileat, *Quem plurimæ consentiunt gentes populi primarium fuisse virum*. Cuius ego Atiliani elogij quoties reminiscor, toties in mentem venit ad L. quoque Scipionis sepulcrum pertinuisse Inscriptionem, in qua versamur: vt duorum clarissimorum Ciuium, ætate, honoribus, rebus gestis prope æqualium coniuncta fuerint, vt loco, sic etiam tituli gloria, & similitudine monumenta. Etenim extra portam Capenam & Calatini, & *Tusc. 5.* Scipionum sepulcra fuisse, vel ex eodem M. Tullio notum est: ad Capenam autem effossum hunc lapidem fuisse, præfati initio sumus. Nec verò laborandum censeo, quoniam intra vrbis mœnia est effossus, sepeliri autem intra mœnia mos non erat, eò ne aliquando translatus è sepulcro, an sepulcrum ibi olim conditum, & mœnia post id tempus cum Pomærij finibus translata sint. Quoquo enim modo res habeat, suus nimirum honos, & pretium erit Inscriptioni; tibi que, vt confido, lector, iam satis persuasum, non abs re illam à nobis principio laudatam, dignamque quam

B

meri-

18 ANTIQ. INSCRIPTIONIS

merito magni omnes faciant visam esse, quæ præter vetustatis commendationem, tanti Viri memoriam prope intermortuam excitavit, & iucundam simul non vulgarium, & hæcenus ignotarum rerum notitiam complectatur.

EX

19

EX FASTIS CAPITOLINIS

Fragmentum eorum, qui in explanatione citata sunt.

::::: SCIPIO BARBATVS DICT. V. C. CDXLVII
com. Hab. C.

P. DECIVS P. F. Q. N. :::: MVS mag. eq.

CN. CORNELIVS L. F. CN. N. SCIPIO CDXCIII
(ASINA

C. DVILIVS M. F. M. N.
C. DVILIVS M. F. M. N. COS. PRIMVS NAVA-
LEM DE SICVL. ET CLASSE POENICA EGIT
AN. CDXCIII. K. INTERKAL.

L. CORNELIVS L. F. CN. N. SCIPIO CDXCIV.

C. AQVILIVS M. F. C. N. FLORVS
L. CORNELIVS L. F. CN. N. SCIPIO COS.
AN. CDXCIV. V. ID. MART. DE POENIS ET.
SARDIN. CORSICA.

A. ATILIVS A. F. C. N. CALATINVS. CDXCV.

C. SVLPITIVS Q. F. Q. N. PATERCVLVVS
CENS. C. DVILIVS M. F. M. N.
L. F. XXXVI.

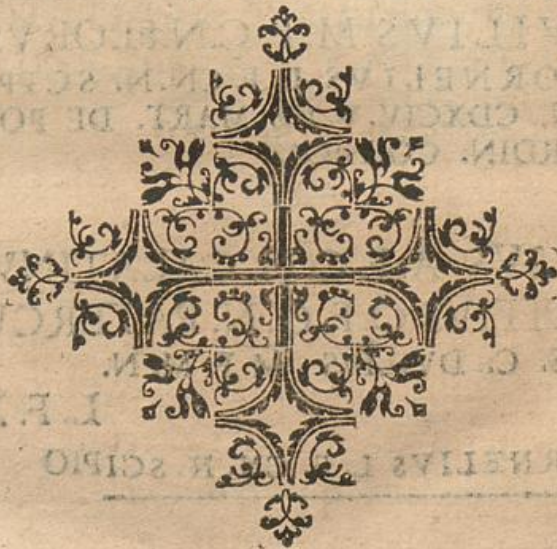
L. CORNELIVS L. F. CN. N. SCIPIO

ZONARAS

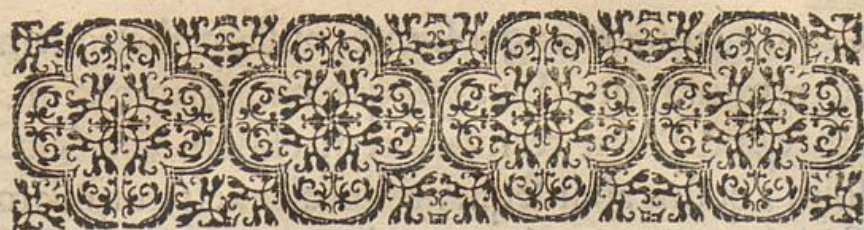
Tom. II.

Λ Οἰκίος δὲ Σκιπιῶν ὁ σωάρχων αὐτοῦ ἐπὶ Σαρδῶ καὶ
ἐπὶ Κύρῳ ἐστράτευσε . κείνται δὲ ἐν τῷ τυρρηνικῷ
πελάγῳ ὀλίγον ἀλλήλων ἀσπέχουσαι, ὥς μίαν αὐταῖς πορευ-
θῆναι εἶναι δοκεῖν . καὶ περὶ τῇ Κύρῳ περὶ βαλὼν τὴν
μὲν ΟΥΑΛΕΡΙΑΝ τὴν κρατιστὴν αὐτῆς πόλιν εἰς αἶλιν,
ἀπὸ νῶς δὲ τὰ λοιπὰ ἐχέτωσαν . Εἰς δὲ τὴν Σαρδῶ πλέων
ἐν.

*L. Scipio, Flori collega exercitum in Sardiniam,
& Corsicam duxit, Insulas in Thyrreno mari sitas,
tam exiguo intervallo separatas, ut ex longinquo pro
una habeantur. Ac primum Corsica Principe Vrbe
Valeria vi capta, reliquis citra laborem est potitus.
In Sardiniam navigaturus, &c.*

HIER.

HIERON. ALEANDRI

ADDITAMENTVM.

ERRISSIMVM esse arbitror, quod innuit doctissimus Sirmondus, omissam M literam in fine vocum, quæ in L. Scipionis elogio negotium faceßere videbantur, potius quàm vt casuum commutationem admittamus. Nam si quis existimet, in dictionibus OINO, OPTVMO, VIRO, SCIPIONE, CORSICA, ALERIA, VRBE, AIDE sextum casum pro quarto positum, voce DVONORO quid faciet? hìc profecto alius esse casus suppositus nequit, sed laborat tantùm hoc nomen defectu M literæ. Causam dedit eiusmodi scriptioni vsitata eius sæculi enunciatio. Siquidem literam illam & intra os mugire, & obscurum sonare, cùm veteres grammatici asserunt, tùm edocet vsus ipse. at eadem, quùm verba clauderet prisco illo æuo, intra labra penitus emoriebatur. Ideo

B 3

Græ-

Græci euanidam cognoscentes nullam dictionem ea terminarunt. Eius quoque rei argumentum est, quòd Poetæ terminantem elidere vocalem soliti, quùm ab insequente vocali excipitur, etiam si M litera intercedat in verbi extremitate posita, eius tamen nullam habent rationem; vt nihilominus fiat vocalis elisio, ac si litera M penitus abesset. quia nimirum non efferebatur. Cæcilius Vindex apud Cassiodorum: *M literam, ad vocales primo loco in verbis positas si accesserit, non enuntiabimus.* Sed nec quùm subsequens vox à consonanti ordiretur, enuntiatam fuisse autumo prisco illo, atque adeo rudiore sæculo. itaque nec scribebant. erat enim compluribus religio scriptionem aliam facere ab enuntiatione. quin apud consequentes ætates, quùm vsus obtinuisset, vt M litera in scriptione retenta, saltem sono N enuntiaretur consonantem præcedens (quod innuit Cæcilius Vindex) fuere, qui censerent, haud integram esse scribendam ante insequentem vocalem. Velius Longus lib. de Orthographia: *Nonnulli synalæphas quoque observandas circa talem scriptionem existimauerunt, sicut Verrius Flaccus, vt ubicumque prima vox M litera finiretur, sequens à vocali inciperet, M non tota, sed pars illius prior tantum scriberetur; vt appareat exprimis non debere.* Aluere semper eam controuersiam tam vetera, quàm nostri sæculi idiomata, vt videretur quibusdam, ita scribendum

dum esse, quemadmodum loquimur: assererent alij, nequaquam enuntiati metiendam scripti-
 nem. Simpliciter amatores (quales fuisse credo magnos illos Scipiones, ad res, quàm ad verba, attentiores) pati nequibant, onerari scripti-
 onem ijs literis, quæ à sono abessent enunciationis ante leges grammaticas. Iure igitur Fulvius Ursinus in veteri Kalendario Rustico FAB A pro FABAM, OLIVA pro OLIVAM quùm reperisset, non erratum fabrilè, sed scribendi consuetudinem agnouit. Cùm igitur (inquires) in dictione LVCIOM ab ea consuetudine recessum? Dicam ingenue, quod sentio. Neutiquam fuisse perpetuum arbitror eius scripti-
 onis vsum. alioqui cur non & in Duiliano elogio conspicimus? dices interpolatam eam inscriptionem. non equidem negare ausim, id enim præter cetera arguit & marmor peregrinum à Romana frugalitate nondum receptum & elegantior characterum expressio. at quemadmodum antiquam scribendi rationem immutarunt aliqua in parte interpolatores, ut scitè observavit Petr. Ciacconius, ita quin vestigium aliquod eius rei, qua de agimus, reliquissent, mihi quidem non fit verisimile. Sed quùm in antiquo marmore, quod non extat, Senatus & populi iussu incisum fuit id elogium, diligentior adhibita cura est, ut vitium enunciationis recta suppleret scriptio, quam docere ipsa ratio poterat, si non grammati-

corum libri, qui nulli apud latinos eo tempore
 erant. Insuper ad vitandam *κακοίπεια* credendi
 sunt eam literam enuntiare quandoque confue-
 uisse. igitur & scribere. atqui si LVCIO SCI-
 PIONE exaratum fuisset, dubitari poterat, ne
 quis enuntiaret LVCIOS, antequam animad-
 uerteret quartum esse casum; nam litera O tam
 in primo, quàm in quarto casu efferebatur breui
 enuntiatu, hoc est vnico tantum tempore, & ore
 (vt arbitror) non admodum lato, respondebat
 enim breui O Græcorum. at quam tertius casus, &
 sextus recipiebant, ea longa erat, sonabatque quod
 Ω apud Græcos. neque enim de duplici hoc sono
 incertos esse nos sinunt Marius Victorinus alijque
 veteres grammatici. Itaque voci LVCIO in dan-
 di casu, aut auferendi enuntiatæ dubitari non po-
 terat ne cohæreret sequens litera S. secus in casibus,
 qui eundem prolationis sonum habebant. Siqui-
 dem connectebant voces, dum loquebantur; quod
 indicat Cicero in epistola (ni fallor) ad Pætum, in-
 nuens abstinendum ab ea scriptione *cum nos*, ne
 pulsaret aures obscæna dictio. quoniam literæ M
 in fine locatæ, sonum N dabant post antiquiora
 illa tempora, vt ex Vindice supra docuimus; quod
 etiam ex Velio Longo, alijsque palàm est. Verùm
 prolixius hæc, & subtilius fortasse, quàm par erat.
 verius enim videtur, quod priore loco dixi, perpe-
 tuum non fuisse eius scriptionis vsum. Ceterum
 nolim

nolim hic omittere antiquam inscriptionem Senensem, quam adducit Celsus Cittadinus in libro de origine vulgaris linguæ Italicæ.

VICTORIA

QVESCET

ANNORO. XXV.

Exaratum hic ANNORO pro ANNORVM, & QVESCET pro QUIESCIT. verum hæc inscriptio recentioris fortè sæculi est. nam *quiescere* de mortuis vsurpatum videtur ex Christiana formula, ac profectò (vt sunt rerum vices) repetitum hic cernimus antiquissimum enuntiandi, scribendi que morem, cuius gratia retulimus hoc epigramma.

Molestiam exhibet quibusdam vox LVCIOM integris literis scripta, non singulari L. contra morem. at non utique contra primæ illius ætatis morem. quòd si illorum temporum superessent monumenta, quin id genus suppeterent exempla, nullus dubito. ac tunc præsertim videtur is mos vsurpatus, quum quis designandus esset, qui præcipuam ex ipso prænomine notionem haberet. quod de Lucio nostro inficiari nemo potest. id etiam indicat Ap. Claudij inscriptio à Sirmondo laudata APPIOS, CONSOL, & quæ nuper eruta in Colle hortulorum cubitalibus literis OCTAVIAI. M. F. APPI, aliæque huiusmodi.

Alijs etiam præter morem videtur, quòd Lucius

— o mibi tu gna
molestia
essant. Vir
et lib. 6. et

cuius noster Barbati filius dicatur non P. aut L. verum & hoc antiquitatem illam nondum expolitam redolet. nam quum plures Lucij, pluresvè Publij in Corneliorum gente essent, maluit qui Epigramma conscripsit, Barbatum nominare, qui fortasse vnicus in ea familia, eoque cognomine conspicuus. Notum est, habuisse Romanos prænomen, nomen, cognomen, aut cognomina plura. nisi quis alterum cognomen appellet agnomen, quod esse quibusdam in vsu video. Et tot appellationibus vna præcipuè vsurpabatur ab ipsis cunabulis, vel à die lustrico, siue à sumpta virili toga (sunt enim, qui asserant, eo primum tempore prænomena pueris indi consueuisse) eaque adeo inhærebant, vt qui cognomines essent, eiusdemque familiæ, hac potissimum ratione inter se discernerentur. Eratque id velut proprium cuique nomen. quod monuit me vir vndequaque doctissimus Anton. Quærengus. Exemplorum loco hæc sint. *T. Flavius Vespasianus* tam pater dictus est, quàm filius, Imperatores ambo. at pater cognomento notior, prænomine filius. Claudius verò Imp. nomenclaturam gentis ex illo vsu adeo fecit propriam, vt penè à quotidiana hominum memoria fugerit, Tiberium prænomine, Drusum, Germanicumque cognomine fuisse appellatum. Sic Imp. Caligula ex prænomine Caij præcipuè notus. vt Circum etiam ab eo Caianum dictum,

ctum, scribat Dio. Hinc via Appia, Aqua Appia, forum Appij ab Ap. Claudij prænominē. Id causæ fuit, cur nomina quorundam, & cognomina obliuioni traderentur. ac sanè plurimam à me gratiam inierit, qui Caij Iurisconsulti aut nomen indicauerit, aut cognomen. Igitur Scipio noster Barbati filius nuncupatur, quòd pater eo cognomento illustris esset, vt ipse Lucij prænominē. Quod si ad hunc vsum respexisset Casaubonus, haudquaquam suspecta illi de mendo fuisset proba lectio in Flauio Vopisco, quum ita scribit initio vitæ Probi: *P. Scipionem Africanum, imo Scipiones omnes seu Lucios, seu Nasicas, non ne tenebræ possiderent, ac tegerent, nisi commendatores eorum historici nobiles, atque ignobiles extitissent?* neque enim Vopiscus vocem *Lucios* tamquam cognomen accepit, sed rectè loquutus est, dum claros viros in Scipionum familia appellat, quosdam ex prænominē Lucij notiores, alios ex cognomento *Nasicæ*.

Quòd *Tempestates* hoc in Elogio nominentur, parum congruere cum Ouidianis versibus nonnulli censent, in quibus *Tempeſtas* singulari numero posita est. nec Poeticæ libertati adscribendum; quando tam à Sex. Rufo, quàm à P. Victore *ades Tempeſtatis* non *Tempeſtatum* in prima Urbis regione statuitur. Verum etsi nulli essent pro nostra inscriptione adstipulatores, eius
apud

apud me auctoritas maius haberet pondus, quàm
Ouidij, quàm Rufi, Victorisquē testimonium.
Nunc verò totidem stant à nobis testes. nam &
apud Virgilium legimus V. Aen.

*Tres Eryci vitulos, & Tempestatibus agnam
Cedere deinde iubet.*

& apud Horatium lib. Epod.

Libidinosus immolabitur caper,

Et agna Tempestatibus.

& quòd magis est, ne quis Poeticam dictionem
suspectā habeat, Tull. li. 3. de Nat. Deor. ita scribit:
*Quòd si nubes retuleris in Deos, referenda certè erunt
Tempestates, quæ Pop. Romani ritibus consecratae sunt.*
vt propemodum videatur fatendum, recentiori
sæculo *Tempestatem* singulari numero dici cœ-
ptam, quæ *Tempestates* vetustiore dicebantur.

Sunt postremò, quibus mirum videtur, Trium-
phi, quem L. Scipio egit, nullam hìc fieri men-
tionem. Vir sanè perspicacissimus, ac literatorum
non minus quàm literarum amans Nicolaus Fa-
britius Pereschi dominus desiderari meritò suspi-
catur alteram L. Scipionis inscriptionem huic no-
stræ geminam. grandi enim mole sepulcra apud
veteres exædificabantur. neque existimare absur-
dum est, ab vno quidem latere hoc Elogiū, ab alio
marmor itidem fuisse aliud, in quo Triumphus
memoraretur, ætasque, & dies obitus, aliaque
huiusmodi; modò sepulcri, non potius statuæ in-
scriptio

scriptio hæc fuerit . Quòd si diuinationem quis ægrè admittat , probitati Scipionum (quorum in familia præ cæteris dotibus illa semper enituit) tribuere id poterit ; qui in Lucij Epitaphio ea tangere sat habuerunt , quæ ad optimum Ciuem spectarent . Triumphus extrinsecus (vt sic dicam) proueniebat , atque à Senatus arbitrio , quæ verò ab eo gesta sunt ipsius virtuti adscribenda . Consulatus , Censura , Aedilitas oneris non minus quam honoris afferebant . Porro probitatis L. Scipionis , quem bonorum optimum fuisse lapis insinuat , non leue est exemplum apud Valerium Maximum lib. v. cap. i. de Hannonis cadauere magnificè elato , eiusque exequijs celebratis .

Hæc addenda putavi Commentario P. Sirmondi , vt quorundam scrupolositati facerem satis , quum alioqui sciam , assuisse me , quod aiunt , pannum purpuræ . Cæterum qui marmor hoc tam insigne possidet , ac non auro contra æstimandum , Franciscus Augustinus copiam cuilibet facit spectare cupienti . nec cuiquam sanè eius erit suspecta antiquitas , dum de rebus huiusmodi iudicium ferre queat .

F I N I S .

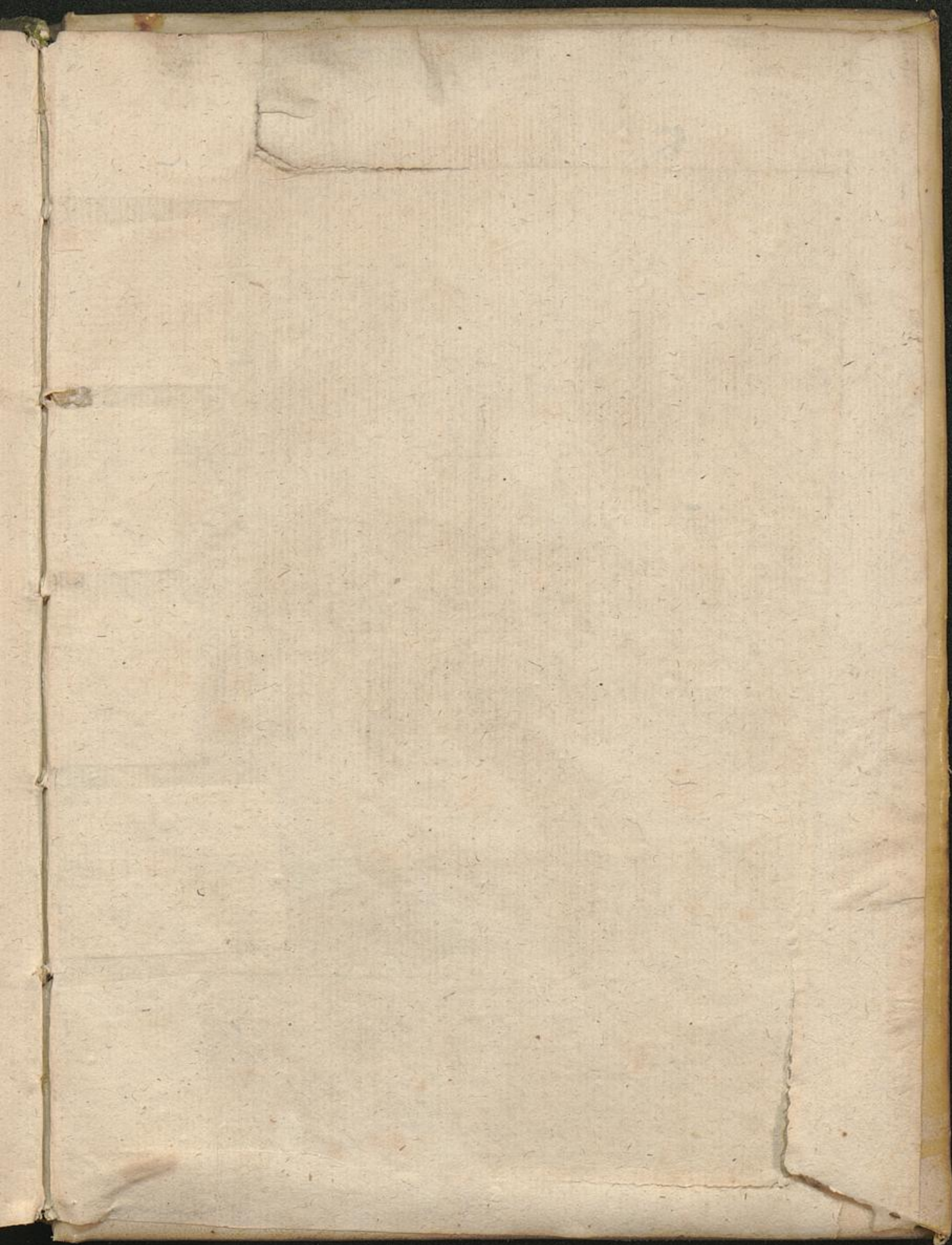

LANDMEYER
De ueteri
Clericor
&
Monachorum
habitu.

Louanij 1626

PEYMERII
Reuocatoria
Narens sua
de Proemianis

Roma 1657.

Elogium L. Cor.
Scipionis.

Roma 1657

170

Th

4901